

מרווק לנשוי

דונה אידה, אמה של סוניה, היא אישה שהערצתי ביום שנפגשנו, ואני מעריץ אותה עד היום. אישה נהדרת, אהובה על כל מכריה וקרוביה, נאה ואצילית, שהיתה יפהפיה בצעירותה. היא קיבלה אותי בחום ואהבה, ותמיד ידעה לשמור על האיזון בין מעורבות לעצמאות, בין קירבה לגיבוי.

למרות שכבר בשלב די מוקדם הבינה שהקשר של סוניה איתי יוביל אותה הרחק מהבית, היא מעולם לא נסתה לעמוד בדרכנו או לנסות לשנות אותה. להיפך. היא נתנה לנו תמיכה מלאה, גם כשהיתה קרובה וגם ממרחק של עשרות אלפי קילומטרים. על אף שידעה הרבה צרות וסבל בחיים, היא תמיד שמרה על אופטימיות והקרינה אותה על כולנו.

שנים אחרי ש"לקחתי" את סוניה ממנה, בגיל מבוגר ולאחר שאיבדה שני בעלים וכן, היא באה לארץ לכבוד החתונה של מיכל, בתי הבכורה. ולמרות שלא ידעה את השפה, ולא היה לה בישראל שום בסיס חברתי או תרבותי, היא השתכנעה לעזוב מאחריה הכל ולהתחיל חיים חדשים פה אתנו. אפשר לאמר, שבחייה, דונה אידה משמשת תמצית הגורל של העם שלנו במאה האחרונה: נולדה במזרח אירופה, גידלה את ילדיה בדרום אמריקה, וכששניים מהם עלו לארץ, היא מצאה את עצמה קרועה. שלושים שנה היא המשיכה לחיות בברזיל, עד שהחליטה לעבור לארץ ישראל ולחיות בה עד סוף חייה.

את בעלה הראשון מיכאל, אביה של סוניה, לא הכרתי. הוא נפטר ב-1945, כשסוניה היתה בת שנים עשרה וברלי בן ארבע עשרה, כשלוש שנים לפני שהכרתי אותם. שמעתי עליו רבות וראיתי את החותם אשר השאיר על בני משפחתו. כל אלה גרמו לי להעריך ולכבד את דמותו. שנה לאחר שהכרתי את סוניה, דונה אידה נישאה שוב, לידיד משפחה רווק, בנימין. ביני לבינו התפתח קשר יפה, אבל כיוון שהיה אדם סגור ושמרן, אישיותו כמעט ולא השפיעה על חיינו.

עם ברלי התיידדתי מיד כשהכרתינו. ראיתי בו את עצמי מספר שנים יותר צעיר, והעובדה שהוא הפך לגיסי רק חיזקה את הקרבה וההבנה שהיו בינינו. הוא עלה לארץ (עם בלהה אשתו) שנה אחרינו, והגיע כמובן לברור חיל. יחד עבדנו, יחד מילאנו תפקידים ויחד גידלנו את הילדים. כשהוא נהרג בתאונת דרכים ב-1969, כתב לי חבר טוב: "תנחומים על מות אחיך". הוא ידע היטב מה הוא כותב.

אניטה היא הבת השלישית והצעירה במשפחה של סוניה. כשהכרתי אותה היתה ילדה בת שנים עשרה, יפהפייה מהממת, שהיתה מושכת את מבטי כל האנשים ברחוב. היא היחידה שלא הצטרפה לתנועה ולא עלתה ארצה. עשרות שנים ואוקיינוס אטלנטי שלם לא הצליחו להחליש את הקשר בין שלושת הקודקודים של המשולש המופלא הזה: האמא ושתי האחיות.

כשלוסוניה ולי היה ברור שנתחתן, היא החליטה לעזוב את הלימודים, שנה לפני סיומם. זאת למרות שהיתה תלמידה מצטיינת, ואף הרוויחה לא מעט כסף בעזרה לתלמידים מתקשים. אולי היתה זאת המחשבה שבקיבוץ הלימודים האלה ממילא לא יעזרו. ואולי היה זה גם פער הגיל בינינו (שבע שנים), שגרם לה להרגיש שמסגרת בית

הספר כבר "קטנה" בשבילה. ניסיתי לשכנעה לא לעזוב, אבל כל הפצרותי לא עזרו, ובגיל שש עשרה, בסוף כיתה י"א, היא נטשה את הלימודים בבית הספר. במבט לאחור, האם זה פגע בה? במשך השנים סוניה פנתה להתמחויות מקצועיות: היא עסקה שבע עשרה שנים בתחום החינוך, ואחר כך עוד שנים רבות בתכנות מחשבים. האם עוד שנת לימודים היתה מוסיפה לה בדרך הזו? קשה לדעת. בכל מקרה, סוניה הנערה היתה נחושה בדעתה שבאותו שלב בחיינו לא היה מקום ללימודים, ואני כיבדתי את החלטתה. ביום ה-7.01.51, בבית כנסת קטן בסאן פאולו, נערכה החתונה שלנו. היה זה אירוע צנוע, בהתאם למגבלות הכספיות של שתי המשפחות הפשוטות. היו שם בני משפחה וכמובן הרבה חברים מה"תנועה". שנים אחר כך היו נוהגים לצחוק, בתנועה, על מה שהתרחש שם. כנהוג, אני המתנתי בתוך בית הכנסת לסוניה ומשפחתה. כשהם הגיעו גילה בנימיין, אביה החורג של סוניה, שהוא שכח את תעודת הנישואים האזרחיים בבית. בברזיל בלי התעודה הזאת אי אפשר לקיים את הטקס הדתי! לא היתה ברירה: סוניה נאלצה להמתין עם אמה במכונית, בזמן שבנימיין נסע הביתה להביא את התעודה. הנסיעה הזאת ערכה למעלה משעה, ונקל לשער שכולם היו מתוחים ועצבניים. סוף סוף בנימיין חזר. סוניה הנרגשת נכנסה איתו לבית הכנסת ברוב טקסיות, ומצאה אותי יושב בצד בשלווה ופותר תשבץ...

היתה זאת תקופה עמוסה בחתונות: ביום ה-23 באותו חודש התחתנו גליה וקרבינה; ביום ה-21 התחתנה בת דודה של סוניה, רוזה, בתו של דויד דוידסון, מנהיג תנועת חרות בברזיל (אתם יכולים לתאר לעצמכם אלו ויכוחים סוערים היו מתעוררים בכל מפגש אתו!); ביום ה-28

התחתן אחי, מיכאל, וביום ה-11/2 התחתנה אחותי שרה (שחיה היום בחולון, היחידה במשפחה שהחליטה לעלות לארץ בעקבותי).

אחרי החתונה יצאנו לירח דבש קצר וצנוע בריו. היו אלה ימים נפלאים, ימי "השקט שלפני הסערה", רגע לפני שנצלול לחוויה האינטנסיבית של ה"הכשרה". החברים מהתנועה בריו, שידעו שאנחנו נמצאים שם, התחשבו ברגשותינו ולא באו לבקר. אפילו חברה שפגשנו ברחוב (עליזה מור) הסמיקה, הפטירה "שלום ולהתראות ב'הכשרה'", ומיהרה להתרחק במבוכה.

יום לאחר חתונתה של שרה אחותי, ארזנו את כל חפצינו (זה לא היה הרבה...) ונסענו ל"הכשרה". לרבים מבני המשפחה ומהידידים, משני הצדדים, התברר רק אז שבאמת התכוונו לכל מה שאמרנו. שעזיבת המשפחה, עלייה לארץ וחיים בקיבוץ לא היו סתם דיבורים, אלא הגשמה של דרך חיים חדשה, מגובשת ועמוקה.